

רציונל

הכניסה לכתה אי מזמנת לתלמיד התמודדות עם משימות למידה מגוונות והוא נדרש למלא מטלות, להראות התקדמות, לרכוש יכולות חדשות ולהתאים את עצמו ליכולות ולידע של חבריו. משימת חיים זו אינה קלה, ולציתים מלווה בחוויות של קשיים ואף כישלונות.

תגובת הסביבה להתקדמותו ולהתמודדותו של התלמיד, מתן משוב מעודד, מתן לגיטימציה לקושי ואף לכישלון, התייחסות לרגשות המלווים את התהליך, כל אלה יכולים לעודד את התלמיד בתהליך הלמידה, ואפשר לו לראות בכישלון מצב הפיך שניתן להתמודד עימו.

מטרות

התלמידים:

1. יזהו יכולות חדשות שנרכשו במעבר לבית הספר.
2. ידעו כי ניתן לרכוש יכולות נוספות להתמודדות עם מצבים חדשים.

מהלך:

1. התלמידים יקבלו דף היגדים, המתארים יכולות של ילדים בכיתה א' או לחילופין דף עם תמונות וסמלים אותם יזהו התלמידים והמורה ביחד.
 2. התלמידים יסמנו בצד כל היגד / תמונה יכולות שכבר רכשו לעצמם.
- אם העבודה היא באמצעות היגדים מומלץ לבצע זאת בסיוע ההורים, ולמחרת להתייחס לדף בכיתה.

דוגמה לדף היגדים

אני יכול או אני יכולה כבר:

- לסדר ילקוט בעצמי.
 - לקרוא קצת.
 - לכתוב קצת.
 - לספור ולחשב.
 - להכין שיצורי בית.
 - להתלבש בעצמי.
 - להגיע לבית הספר ומבית הספר הביתה בעצמי.
 - להתאפק ולא לדבר בכיתה ללא רשות.
 - להגיע בבוקר בזמן לכיתה.
 - לרכוב על אופניים לבית הספר.
 - לפעול יחד עם חברים.
 - לפנות אל בעלי תפקידים בבית הספר.
 - לעשות דברים שהמורה מבקשת.
 - לקרוא ספרים בעצמי.
 - לקלוע כדור לסל של הגדולים.
 - להכיר ולזהות את כל המקומות בבית הספר.
3. המורה תזמין ילדים לספר על דבר אחד שהם יודעים כבר לעשות והם גאים על כך.
 4. המורה יכולה להפתיע את התלמידים ולהעניק לכל ילד "מדליה" או מדבקת "אני יודע..." לאחר שיספר את סיפורו.
 5. אפשר לפזר את הפעילות לאורך מספר ימים וכך יקבל כל ילד שמספר מה הוא יודע יותר תשומת לב בכתה. ניתן להוסיף מחיאות כפיים או קריאת צידוד.

לצד היכולות לראות מה אני כבר יודע כדאי לפתח את היכולת להרגיש ולראות את הקשיים בדרך, ולגלות שלפעמים אני "גם וגם.." גם שמח כי... וגם עצוב ש... גם מצליח וגם לא מצליח.

תרצה אתר הקדישה ספר שלם לנושא הכניסה לבית הספר, וקראה לו "אמא הולכת לכיתה א'". השירים בספר מתארים את חוויותיהם של ילדים ברכישת הקריאה והכתיבה וחוויות הסתגלות שונות בבית הספר.

מהלך:

1. השיר "אותיות קטנות גדולות" * ישמש כגירוי לשיחה.
2. המורה תעודד את הילדים לשוחח על חוויה אישית, המזכירה להם את החוויה של הילד בשיר.
דוגמאות לשאלות מנחות לשיחה:
 - האם קרה לכם, שגם אתם הפתעתם את עצמכם, כשהתברר לכם שאתם יודעים משהו חדש?
 - מה הרגשתם?
 - למי שמחתם לספר על כך?
 - מה הייתה התגובה שקיבלתם?
3. בשיחה במעגל (מעגל הקסם) יתייחסו הילדים להיגדים הקשורים לחוויות הנאה והישג לצד חוויות קושי והתמודדות המלווים את תהליך הלמידה.
להלן מספר משפטים לדוגמה:
 - מאז שלמדתי לקרוא, אני...
 - מאז שלמדתי לכתוב, אני...
 - יש דברים שלא הצלחתי לעשות בעבר ואני מצליח / אני מצליחה כעת.
 - יש דברים שאינני יודע / שאינני יודעת לעשות עדיין ואולי אלמד לעשותם מחר, כמו...

* אתר, תי (1976)

כ
פ

ח

א

ה

מהלך:

1. המורה תקרא את השיר של חגית בנזין "תרגיל קשה" ותחלק לילדים דף עם השיר.
2. השיר ישמש כגירוי לשיחה על התמודדותו של הילד בשיר עם תרגיל קשה בחשבון.

דוגמאות לשאלות מנחות לשיחה:

- מדוע מנסה הילד להסתיר את הקושי שלו?
 - האם אתם מכירים קשיים הדומים לקושי של הילד בשיר?
 - אילו הוא לא היה צריך להסתיר את הקושי, האם היה לו קל יותר להתמודד איתו?
 - אילו הייתם במקום הילד, איך הייתם רוצים שהמורה והחברים יתנהגו איתכם?
3. כגירוי נוסף לשיחה על התמודדות עם קושי נפעיל דמיון מודרך. באמצעות הדמיון יערכו הילדים טיול דמיוני למקום שבו הם ניצבים בפני קשיים והאתגר להתמודד איתם.

הוראות לדמיון המודרך** (הרעיון וההוראות מצובדים על פי תכנית דוסו):

"היום, אני לוקחת אתכם אתי לטיול למערה סודית. קשה מאוד להיכנס למערה זו. כדי להיכנס למערה הזאת צריך למצוא את הפתח הסודי שלה. הרבה מחסומים חוסמים את הכניסה למערה אך מי שמצליח להיכנס אליה, מובטחת לו חוויה קסומה... המערה מלאה סודות... אוצרות רבים חבויים בה... הטיול בה מתאים לכל מי שחובב הפתעות והרפתקאות... כל אחד מכם יצטרך למצוא בעצמו את הפתח למערה... לא כל הפתחים של המערה מובילים לדלת הכניסה.

חלק מהפתחים מזויף... אתם מנסים לדחוף ולא מצליחים... מה אתם מרגישים?... על מה אתם חושבים?... אני שומעת שאתם לא מתייאשים ומנסים לחפש דרך אחרת... והנה עוד מחסום... ועוד מחסום... סוף סוף מתגלה לכם דלת הקסמים שדרכה תוכלו להיכנס למערה הסודית!... מה אתם מרגישים?... הצלחתם לפתור את החידה! כל הכבוד! עוד מעט נחזור לכיתה... כל אחד מכם יחזור למקומו, יקח דף, עיפרון וצבעים ויציר את המערה הסודית שלו עם דלת הקסמים שהוא הצליח למצוא."

סיכום

חלק סתהליך הלמידה הוא התמודדות עם קשיים. לפעמים קשה לנו בהתחלה ואז אנחנו מתגברים ומצליחים ולפעמים קשה וגם לא מצליחים. חשוב לנסות, ולהתאמן ולא נורא אם לא מצליחים. תמיד אפשר לנסות שוב, לבדוק אולי הפעם כן נצליח. ואם רוצים תמיד אפשר לחזור ולהזכר בכל מה שאנחנו כבר יודעים ומצליחים.

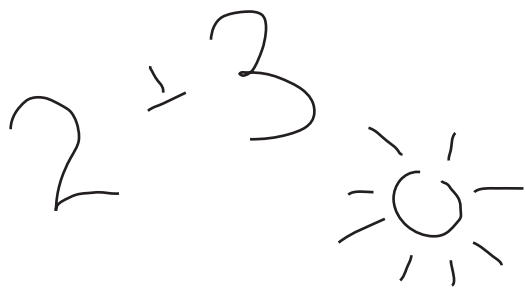
* בנזימן ח' (1987).

** תכנית דוסו (1990).

תרגיל קשה

חגית בנימין

לפעמים אנו זקוקים לכמה מילות עידוד, שיעזרו לנו להתמודד עם קושי. בפעילות זו יאספו הילדים מאגר של מילות עידוד, ילמדו להשתמש בהן ולהעניק אותן לאחרים בעת הצורך.

מהלך:

1. המורה תבקש מהתלמידים למנות מילות עידוד המוכרות להם. מילות עידוד שקיבלו מאבא ואמא... מסורים... מחברים... ומילות עידוד שהמציאו בעצמם.
2. בכיתה ישתפו התלמידים זה את זה במילות העידוד שנאמרו. המורה תרשום את המילים על הלוח.
3. ביחידות או בקבוצות יעצבו התלמידים מדבקות עידוד מהמילים שנאספו.
4. כל תלמיד יבחר מתוך המאגר מספר מילים המתאימות לו.

סיכום

עידוד הוא דרך להתמודד עם קושי. מילים, שמצליחות לעודד ילד אחד, לא תמיד מצליחות לעודד ילד אחר. לכל אחד אוסף מילות עידוד משלו. כדאי להכיר אותן ולהשתמש בהן בעת הצורך.